

Informatieparagraaf

Addendum bij Kwaliteitsstandaard Overdracht van Medicatiegegevens in de keten

juli 2023

Versie: 1.1

Status: definitief

Inhoud

1	Inleiding	4
1.1	Leeswijzer	4
2	Het medicatieproces	5
2.1	Inleiding	5
2.2	Globale beschrijving van stappen in het medicatieproces	6
2.3	Toelichting schema	7
3	Uitwerking informatieobjecten in bouwstenen	9
3.1	Bouwstenen: basisconcepten	10
3.2	Bouwstenen: aanvullende concepten	14
3.3	Overige relevante informatieobjecten	16
4	Medicatiegegevens en bouwstenen	17
4.1	Basisset Medicatiegegevens	17
4.2	Aanvullende gegevens	18
	Bijlage Processtappen in Medicatieproces (vergroot)	19

Documenthistorie

Versie	Datum	Omschrijving
0.1	16-08-2022	Eerste concept
0.2	11-10-2022	Nieuwe opzet o.b.v. overleg 8 september 2022
0.3	10-11-2022	Aanpassingen o.b.v. feedback overleg 13-10 en schriftelijke reacties betrokkenen
0.4	24-11-2022	Aanpassingen o.b.v. review informatieanalisten en schriftelijke reacties betrokkenen
0.5	25-11-2022	Omzetting naar huisstijl Samen voor medicatieoverdracht; versie voor brede review
0.6	21-12-2022	Feedback vanuit sectoren verwerkt
0.7	07-02-2023	Laatst binnengekomen feedback verwerkt
0.8	14-02-2023	Inhoud tabellen gecorrigeerd o.b.v. feedback IA's
0.9	22-02-2023	CONCEPT voor vaststelling
0.91	28-02-2023	Nagekomen opmerkingen verwerkt
1.0	10-03-2023	Definitief voor vaststelling
1.1	14-07-2023	Errata gecorrigeerd & Definitieve versie voor indienen bij ZIN

1 Inleiding

De kwaliteitsstandaard “Richtlijn overdracht van medicatiegegevens in de keten” (KS) richt zich specifiek op de informatievoorziening rond medicatiegegevens teneinde veilige farmaceutische zorg te kunnen leveren (zie KS p.3, Doel). De kwaliteitsstandaard benoemt de verantwoordelijkheden van alle betrokkenen rond de vastlegging en uitwisseling van de Basisset Medicatiegegevens tijdens het zorgproces (zie KS p.3 e.v.).

In deze informatieparagraaf wordt uitgewerkt welke informatie door wie tijdens het zorgproces wordt gegenereerd, vastgelegd, gebruikt en/of overgedragen.

1.1 Leeswijzer

H2: Overzicht van de diverse processtappen uit het zorgproces rond medicatie, met de bijbehorende informatieobjecten.

H3: Toelichting op informatieobjecten (bouwstenen)

H4: Samenhang Basisset Medicatiegegevens en bouwstenen

Bijlage: Schema Processtappen in Medicatieproces vergroot

Op de site van Samen voor Medicatieoverdracht is een [uitgebreide begrippenlijst](#) te vinden. Hier vindt u de definitie van de termen die in deze informatieparagraaf gebruikt worden. Een deel daarvan is ook te vinden in de begrippenlijst bij de kwaliteitsstandaard.

2 Het medicatieproces

2.1 Inleiding

Het medicatieproces zal in de diverse sectoren en situaties op een verschillende manier kunnen verlopen. Het is daarom niet goed mogelijk om over “het” medicatieproces te spreken. In deze informatieparagraaf gaat het primair om de benodigde informatie en informatiestromen; de praktijkvariaties in het zorgproces worden in de informatiestandaard nader uitgewerkt. Hier beperken we ons tot een globale beschrijving van het medicatieproces aan de hand van de belangrijkste processtappen en begrippen.

Het generieke medicatieproces is in de basis een cyclisch proces, bestaande uit de deelprocessen voorschrijven, ter hand stellen, toedienen en (her)gebruiken. Om dit proces op een verantwoorde manier te laten verlopen zijn nog aanvullende processen nodig, bijvoorbeeld medicatieverificatie en medicatiebewaking¹. Bij al deze deelprocessen zijn vastleggen, gebruiken en overdracht van medicatiegegevens van belang.

Figuur 1 (p.8)² toont een overzicht van processtappen die tijdens het medicatieproces aan de orde kunnen komen, met de bijbehorende informatieobjecten. Deze worden in paragraaf 2.2 en 2.3 nader toegelicht.

Voor deze globale beschrijving van het medicatieproces is de volgorde van activiteiten niet meteen van belang. Zo hoeven in de ene praktijksituatie niet alle processtappen doorlopen te worden, en kunnen in een andere situatie bepaalde deelprocessen iteratief verlopen. Bijvoorbeeld in een klinische setting zal een verstrekkingsverzoek niet nodig zijn, de ziekenhuisapotheker zorgt dat de medicijnen er zijn zolang de medicatieafpraak loopt.

De pijlen in figuur 1 geven dus allemaal een *mogelijke*, maar geen *dwingende* volgorde aan.

¹ Op de website van Samen voor Medicatieoverdracht is de [uitleg van de gebruikte begrippen](#) in dit document te vinden.

² Het overzicht is in deze vorm te klein om te lezen, daarom is in Bijlage 1 een vergrote versie van het schema opgenomen. Die pagina is echter niet printbaar.

2.2 Globale beschrijving van stappen in het medicatieproces

Rollen en verantwoordelijkheden

Het schema in figuur 1 toont de vier deelprocessen die bij verschillende *rollen* horen. De naam van elke rol staat aan de linkerkant van de balk:

- Voorschrijver (proces: voorschrijven)
- Apotheker (proces: ter hand stellen)
- Toediener (proces: toedienen)
- Patiënt (proces: gebruiken)
- Betrokken zorgverleners (eigen deelprocessen waarbij informatie m.b.t. medicatiegegevens van belang is)

Het gaat hierbij dus niet om een specifieke persoon of instelling, maar om de verantwoordelijke voor een bepaald deelproces. Dezelfde persoon kan zowel “voorschrijver” zijn, als een “betrokken zorgverlener” op een ander moment in het proces. De verantwoordelijkheden van elke rol zijn beschreven in de kwaliteitsstandaard (p.3 t/m 6).

In sommige gevallen is de patiënt niet zelf in staat om diens rol in het proces “gebruiken” te vervullen. In die gevallen kan de *rol* van patiënt ook ingevuld worden door diens wettelijk vertegenwoordiger.

Beschrijving deelprocessen

In figuur 1 is een startpunt te zien, contact patiënt – voorschrijver. De voorschrijver besluit op basis van een risico-inschatting of medicatieverificatie nodig is, en zo ja, in welke mate. Verificatie resulteert in een beschrijving van het medicatiegebruik. Als na evaluatie van de gegevens de voorschrijver besluit tot medicamenteuze behandeling, spreekt deze met de patiënt af wat deze medicamenteuze behandeling inhoudt (medicatieafpraak) en stelt zo nodig een verstrekkingsverzoek op.

De apotheker ontvangt de medicatieafpraak en verstrekkingsverzoek en kan op basis van een risico-inschatting besluiten tot nadere medicatieverificatie. Na evaluatie van de gegevens kan de apotheker overgaan tot het maken van een afspraak met de patiënt (toedieningsafpraak), voert controles uit en verstrekt de medicatie (medicatieverstrekking). De patiënt gebruikt de medicatie. In de meeste gevallen zal dit niet leiden tot het vastleggen van dit medicatiegebruik, maar bijvoorbeeld chronische patiënten zouden dit kunnen doen in een persoonlijke gezondheidsomgeving (PGO).

Zoals hierboven beschreven zijn hier talloze varianten op mogelijk. Hieronder zijn enkele voorbeelden genoemd:

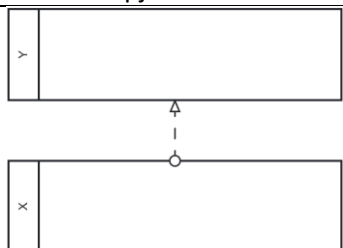
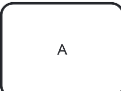
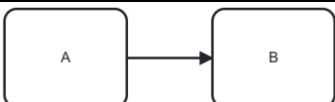
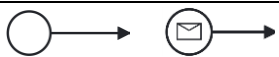

- Voor de medicatietoediening is een toediener nodig. Deze dient de medicatie toe aan de patiënt en tekent dit af (medicatietoediening).
- De apotheker doet na evaluatie van de gegevens een voorstel richting voorschrijver met betrekking tot een medicatieafpraak of verstrekkingsverzoek. Dat kan dan een alternatief startpunt zijn voor de voorschrijver om het proces te doorlopen en een antwoord op het voorstel te formuleren.
- Er kan nieuwe informatie binnenkomen bij de voorschrijver die leidt tot een nieuwe medicatieafpraak of aanpassing van een bestaande medicatieafpraak. Bijvoorbeeld nieuwe labuitslagen of informatie over allergieën/overgevoeligheden.
- De medicatie wordt niet door de apotheker uitgegeven, maar door de voorschrijver vanuit eigen voorraad.

2.3 Toelichting schema

Bij de behandeling van een patiënt kunnen meerdere zorgverleners betrokken zijn. Deze kunnen onafhankelijk van elkaar besluiten nemen over diens medicamenteuze behandeling. Om dit veilig te laten verlopen moeten alle betrokkenen goed zicht hebben op de medicatie die de patiënt gebruikt. Uit eerder onderzoek³ is echter gebleken dat dit onvoldoende het geval is.

Dit bleek onder andere bemoeilijkt te worden door vermenging van therapeutische en logistieke informatie bij de vastlegging en uitwisseling van medicatiegegevens. In het schema is daarom een onderscheid gemaakt tussen *therapeutische (blauw)* en *logistieke (groen)* aspecten van het proces.

Legenda Figuur 1

blauw	Therapie
groen	Logistiek
oranje	Deelprocessen en informatieobjecten die buiten het onderscheid therapie of logistiek vallen
roze	Aanvullende processen <ul style="list-style-type: none"> - Laboratoriumonderzoek (Lab) - Vaststellen van mogelijke contra-indicaties en overgevoeligheden (CiO)
zwart enveloppe	Genereren van informatie
wit enveloppe	Gebruiken van informatie
	Informatie stroomt van (rol) X naar (rol) Y Informatie vanuit (rol) X is van belang voor of wordt gebruikt door (rol) Y
	Processtap
	Processtap A kan gevolgd worden door processtap B
	Start van (deel)proces; Bericht is start van (deel)proces
	Einde (deel)proces
	Kruispunt; een van meerdere routes is mogelijk
	Kruispunt; elke route is mogelijk

³ Zie het Rapport "[Bouwstenen voor het medicatieproces](#)"

3 Uitwerking informatieobjecten in bouwstenen

Zoals in §2.3 vermeld blijkt vermenging van therapeutische en logistieke informatie tot onvoldoende zicht op de gebruikte medicatie van een patiënt te leiden, wat één van de belangrijkste knelpunten in het medicatieproces is. Als oplossing hiervoor is een conceptueel model ontwikkeld waarin de informatiestromen rond therapeutische en logistieke aspecten van medicamenteuze behandelingen worden gescheiden⁴.

Een voorbeeld is het proces Voorschrijven. Dit bestaat enerzijds uit de (therapeutische) afspraak tussen voorschrijver en patiënt met betrekking tot medicatie, en anderzijds uit een (logistieke) actie om tot verstrekking van die medicatie te komen. Het eerste resulteert in het informatieobject “medicatieafspraak”. Het tweede kan bijvoorbeeld ingevuld worden door een verzoek aan de apotheker tot het verstrekken van deze medicatie in de vorm van het informatieobject “verstrekkingverzoek”.

Hierna worden deze informatieobjecten “bouwstenen” genoemd. Een bouwsteen is een samenstelling van gegevens die voor dat deelproces relevant zijn.

Figuur 2 laat de onderverdeling in therapeutische en logistieke bouwstenen zien.

Figuur 2 Therapeutische en logistieke bouwstenen

In de volgende paragrafen wordt een verdere toelichting op de betekenis en inhoud van de bouwstenen gegeven.

⁴ Zie het Rapport "[Bouwstenen voor het medicatieproces](#)"

3.1 Bouwstenen: basisconcepten

In de tabellen met inhoud worden alleen de meest algemene/relevante elementen benoemd. Deze hoeven niet allemaal in elke praktijksituatie van toepassing te zijn. De precieze invulling van de bouwstenen wordt in de informatiestandaard verder uitgewerkt.

Medicatieafspraken

Omschrijving

Een medicatieafspraken is het voorstel van een voorschrijver tot gebruik van medicatie waarmee de patiënt en/of diens wettelijk vertegenwoordiger akkoord is. Ook de afspraak om het medicatiegebruik te stoppen, continueren of herhalen is een medicatieafspraken.

Inhoud

afsprakdatum	De datum waarop de medicatieafspraken is gemaakt.
patiënt	De patiënt met wie de medicatieafspraken is gemaakt.
voorschrijver	De zorgverlener die de medicatieafspraken met de patiënt heeft gemaakt.
reden van voorschrijven	De medische reden voor het voorschrijven of gebruik van de medicatie.
reden van stoppen/wijzigen	Reden voor het wijzigen of stoppen van de medicatie.
beoogd gebruik:	
geneesmiddel <ul style="list-style-type: none"> • doseervorm • sterkte 	Het afgesproken te gebruiken geneesmiddel (generieke naam; in specifieke gevallen handelsproductnaam). <ul style="list-style-type: none"> • De farmaceutische vorm van het geneesmiddel. • De hoeveelheid werkzaam bestanddeel per toedieningseenheid.
beoogde gebruiksperiode <ul style="list-style-type: none"> • begin • einde • duur 	<ul style="list-style-type: none"> • Datum/tijd waarop de gebruiksperiode ingaat. • Datum/tijd waarop gebruiksperiode eindigt (zodat chronisch gebruik herkenbaar is). • De beoogde therapeutische gebruiksduur.
gebruiksinstructie <ul style="list-style-type: none"> • dosering(en) • staken • innametijdstippen • toedieningsweg 	<ul style="list-style-type: none"> • De afgesproken dosering of opvolgende doseringen. • Staken van gebruik. • Indien nodig. • Route waarlangs medicatie wordt toegediend.

Verstrekkingverzoek

Omschrijving

Een verstrekkingverzoek is het verzoek van een voorschrijver aan de apotheker om medicatieverstrekking(en) te doen aan de patiënt, ter ondersteuning van de geldende medicatieafspraken.

Inhoud

datum verstrekkingverzoek	De datum waarop het verstrekkingverzoek is gemaakt.
patiënt	De patiënt voor wie het verstrekkingverzoek is gemaakt.
voorschrijver	De voorschrijver die de verstrekking verzoekt.
verstrekker	De apotheker waaraan het verstrekkingverzoek is gericht.
geneesmiddel <ul style="list-style-type: none"> • doseervorm • sterkte 	Het geneesmiddel waarop het verstrekkingverzoek betrekking heeft (generieke naam; in specifieke gevallen handelsproductnaam). <ul style="list-style-type: none"> • De farmaceutische vorm van het geneesmiddel. • De hoeveelheid werkzaam bestanddeel per toedieningseenheid.
hoeveelheid	De te verstrekken hoeveelheid.
verbruiksperiode	De periode gedurende welke de apotheker toestemming heeft gekregen om verstrekkingen te doen, opdat de patiënt voldoende medicatie op voorraad heeft.
aanvullende wensen	Bijvoorbeeld distributievorm, “verstrekken per week”, adres van afleveren, enz.

Toedieningsafpraak

Omschrijving

Een toedieningsafpraak is de gebruiks- (of toedienings-)instructie van de apotheker aan de patiënt (of diens vertegenwoordiger of toediener), waarbij een medicatieafpraak concreet wordt ingevuld.

Inhoud

afsprakdatum	De datum waarop de toedieningsafpraak plaatsvond.
patiënt	De patiënt met wie de toedieningsafpraak is gemaakt.
apotheker	De zorgverlener die de toedieningsafpraak met de patiënt heeft gemaakt.
geneesmiddel <ul style="list-style-type: none"> • doseervorm • sterkte 	Het afgesproken te gebruiken geneesmiddel (handelsproductnaam). Het te gebruiken geneesmiddel is nu op een concreet niveau te beschrijven, aangezien bekend is welk precieze middel verstrekt is.
gebruiksaanwijzing <ul style="list-style-type: none"> • dosering(en) • staken • innametijdstippen • toedieningsweg 	<ul style="list-style-type: none"> • De afgesproken dosering of opvolgende doseringen. • Staken van gebruik. • Indien nodig. • Route waarlangs medicatie wordt toegediend.
beoogde gebruiksperiode <ul style="list-style-type: none"> • begin • einde • duur 	<ul style="list-style-type: none"> • Datum/tijd waarop de gebruiksperiode ingaat. • Datum/tijd waarop gebruiksperiode eindigt (zodat chronisch gebruik herkenbaar is). • De beoogde gebruiksduur.

Medicatieverstrekking

Omschrijving

Een medicatieverstrekking is de uitgifte van een hoeveelheid van een geneesmiddel aan de patiënt, diens toediener of vertegenwoordiger.

Inhoud

verstrekingsdatum	Het moment van uitgifte van het geneesmiddel.
patiënt	De patiënt aan wie het geneesmiddel is verstrekt.
verstrekker	De apotheker die de verstrekking doet.
geneesmiddel <ul style="list-style-type: none"> • doseervorm • sterkte 	Het verstrekte geneesmiddel (handelsproductnaam). <ul style="list-style-type: none"> • De farmaceutische vorm van het geneesmiddel. • De hoeveelheid werkzaam bestanddeel per toedieningseenheid.
hoeveelheid	Aantal te verstrekken eenheden.
geplande verbruiksperiode	De verstrekking kan bedoeld zijn om in een specifieke periode te worden verbruikt. De einddatum van deze periode is de geplande einddatum verbruik.
distributievorm	Bijvoorbeeld de beschrijving van de baxterweekrol of het fysieke artikel.
aanvullende informatie	Bijvoorbeeld adres of instelling waaraan geleverd is, enz.

Medicatie-toediening

Omschrijving

Medicatie-toediening heeft betrekking op de gebeurtenis waarbij een toediener de patiënt medicatie toedient of toeziet op adequaat gebruik.

Indien de toediener een professional is, moet deze bevoegd en bekwaam zijn; ook een niet-professionele toediener (bv. partner, mantelzorger) moet uiteraard bekwaam zijn.

Inhoud

patiënt	De patiënt aan wie het geneesmiddel is toegediend.
toediener	Degene die het geneesmiddel heeft toegediend.
geneesmiddel <ul style="list-style-type: none"> • doseervorm • sterkte 	Het toegediende geneesmiddel (handelsproductnaam). <ul style="list-style-type: none"> • De farmaceutische vorm van het geneesmiddel. • De hoeveelheid werkzaam bestanddeel per toedieningseenheid.
toedieningsgegevens	<ul style="list-style-type: none"> • De toegediende hoeveelheid van het geneesmiddel • Toedieningsweg
toedieningsdatum/periode	De datum waarop of (i.g.v. infuus) periode waarbinnen de toediening plaatsvond.
aanvullende informatie	Indien van toepassing.

Medicatiegebruik

Omschrijving

Medicatiegebruik is het daadwerkelijk gebruik van medicatie door de patiënt. Dit gaat over de therapeutische aspecten van het medicijngebruik.

Inhoud

patiënt	De patiënt die het geneesmiddel gebruikt.
geneesmiddel <ul style="list-style-type: none"> • doseervorm • sterkte 	Het gebruikte of in gebruik zijnde geneesmiddel (handelsproductnaam). <ul style="list-style-type: none"> • De farmaceutische vorm van het geneesmiddel. • De hoeveelheid werkzaam bestanddeel per toedieningseenheid.
gebruiksaanwijzing	Het gebruikspatroon dat de patiënt heeft gevolgd of met zichzelf heeft afgesproken.
gebruiksperiode <ul style="list-style-type: none"> • begin • einde • duur 	De periode waarin het gebruik plaatsvond of plaatsvindt. <ul style="list-style-type: none"> • Datum/tijd waarop de gebruiksperiode ingaat of in is gegaan. • Datum/tijd waarop de gebruiksperiode eindigt of is geëindigd. • De gebruiksduur.

Medicatieverbruik

Omschrijving

Het verbruik is het opmaken van (een deel van) de medicatievoorraad van een patiënt. Dit heeft betrekking op de logistieke kant van het gebruik van medicatie: hoeveel is er verbruikt en hoeveel is er dus nog over?

Inhoud

patiënt	De eigenaar van de medicatievoorraad.
medicatievoorraad	De hoeveelheid van een geneesmiddel dat in bezit is van de patiënt. Er kan hiermee ook een deel van deze voorraad aangeduid worden: een deelvoorraad. Bijvoorbeeld het deel dat zojuist verstrekt is.
geneesmiddel <ul style="list-style-type: none"> • doseervorm • sterkte 	Het door de patiënt gebruikte geneesmiddel (handelsproductnaam). <ul style="list-style-type: none"> • De farmaceutische vorm van het geneesmiddel. • De hoeveelheid werkzaam bestanddeel per toedieningseenheid.
verbruiksperiode	De periode waarin een (deel)voorraad verbruikt wordt of werd. De einddatum is de datum waarop de medicatievoorraad op is.

3.2 Bouwstenen: aanvullende concepten

Naast de basisconcepten zijn nog enkele aanvullende bouwstenen gedefinieerd. Het medicatieproces van de apotheker omvat namelijk ook het adviseren van de voorschrijver rond medicatieafspraken en verstrekingsverzoeken.

Voorstel medicatieafpraak

Omschrijving

Het voorstel medicatieafpraak is een concreet advies van de apotheker aan de voorschrijver voor het maken van een medicatieafpraak met de patiënt.

Inhoud

datum voorstel	Het moment waarop het voorstel medicatieafpraak werd gedaan.
apotheker	De adviserende apotheker.
patiënt	De patiënt waarover het voorstel medicatieafpraak gaat.
voorschrijver	De voorschrijver aan wie het advies gericht is.
argumenten	Redenen voor het voorstel medicatieafpraak.
geadviseerde medicatieafpraak	Er wordt een concrete medicatieafpraak voorgesteld; het advies kan een aanpassing impliceren.

Voorstel verstrekingsverzoek

Omschrijving

Het voorstel verstrekingsverzoek is een voorstel van de apotheker aan de voorschrijver voor een nieuw of gewijzigd verstrekingsverzoek. Bijvoorbeeld als de medicatie van de patiënt bijna op is en de behandeling wel voortgezet moet worden.

Inhoud

datum voorstel	Het moment waarop het voorstel verstrekingsverzoek werd gedaan.
apotheker	De adviserende apotheker.
patiënt	De patiënt waarover het voorstel verstrekingsverzoek gaat.
voorschrijver	De voorschrijver aan wie het voorstel verstrekingsverzoek gericht is.
argumenten	Redenen voor het voorstel verstrekingsverzoek.
voorstel verstrekingsverzoek	Het door de apotheker geformuleerde verstrekingsverzoek dat ter akkoord aan de voorschrijver wordt aangeboden.

Antwoord voorstel medicatieafpraak

Omschrijving

Het antwoord voorstel medicatieafpraak is een antwoord van de voorschrijver op het voorstel medicatieafpraak. Hierin geeft de voorschrijver aan akkoord te gaan (waarna een (aangepaste) medicatieafpraak zal volgen) of niet (en de reden daarvoor).

Inhoud

datum antwoord	Het moment waarop een antwoord op het voorstel medicatieafpraak wordt gegeven.
voorschrijver	De voorschrijver die het antwoord op het voorstel medicatieafpraak geeft.
apotheker	De apotheker die het voorstel medicatieafpraak heeft gedaan.
patiënt	De patiënt waarover het voorstel medicatieafpraak gaat.
antwoord voorstel medicatieafpraak	Het door de voorschrijver geformuleerde antwoord op het voorstel medicatieafpraak.
argumenten	Redenen voor het al dan niet akkoord gaan met het voorstel medicatieafpraak.

Antwoord voorstel verstrekkingverzoek

Omschrijving

Het antwoord voorstel verstrekkingverzoek is een antwoord van de voorschrijver op het voorstel verstrekkingverzoek. Hierin geeft de voorschrijver aan akkoord te gaan (waarna een verstrekkingverzoek zal volgen) of niet (en de reden daarvoor).

Inhoud

datum antwoord	Het moment waarop een antwoord op het voorstel verstrekkingverzoek wordt gegeven.
voorschrijver	De voorschrijver die het antwoord op het voorstel verstrekkingverzoek geeft.
apotheker	De apotheker die het voorstel verstrekkingverzoek heeft gedaan.
patiënt	De patiënt waarover het voorstel verstrekkingverzoek gaat.
antwoord voorstel verstrekkingverzoek	Het door de voorschrijver geformuleerde antwoord op het voorstel verstrekkingverzoek.
argumenten	Redenen voor het al dan niet akkoord gaan met het voorstel verstrekkingverzoek.

3.3 Overige relevante informatieobjecten

Patiëntgegevens

Gegevens als BSN, NAW, geboortedatum, geslacht

Medicatieoverzicht

Definitie KS: Het medicatieoverzicht is het leesoverzicht dat elke patiënt kan opvragen en mee kan nemen en kan geven aan een zorgverlener en waarop al zijn/haar gegevens uit de basisset medicatiegegevens op leesbare wijze gepresenteerd worden. Op het medicatieoverzicht staan de medicatiegegevens uit de basisset die daadwerkelijk in een informatiestandaard zijn gespecificeerd.

Toedienlijst

Definitie KS: De toedienlijst bevat alleen een overzicht van de actuele medicatie (medicatie die de cliënt op dit moment gebruikt) en heeft als doel een overzicht te bieden voor de toediener om te weten welke medicatie moet worden toegediend op welk tijdstip aan wie en hoe (sturing), en om de toediening te kunnen 'aftekenen' (verantwoording). De toedienlijst is dus aan de orde als de cliënt hulp nodig heeft van een toediener bij de medicatie. De toedienlijst bevat alleen die informatie die relevant is met betrekking tot toedienen, dus geen medicatiehistorie.

Wisselend doseerschema

Bij bepaalde soorten medicatie kan de dosering tussentijds aangepast moeten worden zonder dat de medicatieafpraak gewijzigd hoeft te worden. De benodigde dosering wordt dan vastgelegd in een wisselend doseerschema. Dit is bijvoorbeeld het geval bij antistollingsmedicatie.

Laboratoriumuitslagen

Laboratoriumuitslagen kunnen van belang zijn bij besluiten rond medicamenteuze behandelingen. In de Basisset medicatiegegevens worden afwijkende nierfunctiewaarden benoemd, in de aanvullende set ook recente laboratoriumuitslagen (minimaal elektrolyten, INR, geneesmiddelconcentraties, met datum afname laboratorium).

Deze gegevens zijn afkomstig uit een extern proces, laboratoriumonderzoek. In de Richtlijn uitwisseling laboratoriumgegevens⁵ wordt beschreven hoe uitwisseling en hergebruik van deze gegevens tot stand komt. Voor Medicatieoverdracht gaat het binnen deze richtlijn om het domein Lab2zorg.

Informatie over contra-indicaties en overgevoeligheid

Ook informatie rond contra-indicaties en overgevoeligheid kunnen relevant zijn voor het medicatieproces. Het betreft informatie over geneesmiddelovergevoeligheden (intoleranties, allergieën, ernstige bijwerkingen) en voor de patiënt relevante contra-indicaties (bijvoorbeeld zwangerschap, darmziekten e.d.).

In een apart project (CiO) wordt nog uitgewerkt om welke gegevens het gaat en hoe deze vastgelegd en uitgewisseld gaan worden.

Andere relevante gegevens

Gewicht en lengte kunnen van belang zijn voor dosering.

⁵ <https://nictiz.nl/publicaties/richtlijn-uitwisseling-laboratoriumgegevens/>

4 Medicatiegegevens en bouwstenen

Zoals vermeld in de inleiding benoemt de kwaliteitsstandaard de verantwoordelijkheden van alle betrokkenen rond de vastlegging en uitwisseling van de Basisset Medicatiegegevens (BMg) tijdens het zorgproces.

Deze BMg bestaat uit een aantal gegevens rond medicatie die (minimaal) nodig zijn om veilig en verantwoord medicatie te kunnen voorschrijven, wijzigen, stoppen, veilig ter hand te stellen en toe te dienen. Deze gegevens moeten dus tijdens het proces vastgelegd, gebruikt en overgedragen (kunnen) worden. Daarnaast zijn er aanvullende medicatiegegevens, die afhankelijk van de risico-inschatting en wettelijke eisen van belang kunnen zijn voor het veilig voorschrijven of ter hand stellen van de medicatie.

4.1 Basisset Medicatiegegevens

In tabel 1 wordt op hoofdlijnen beschreven in welke bouwstenen de betreffende medicatiegegevens terugkomen.

Tabel 1 Relatie Basisset Medicatiegegevens en bijbehorende bouwstenen/informatieobjecten

Basisset medicatiegegevens	Bouwstenen en overige informatieobjecten
Afspraken per geneesmiddel: <ul style="list-style-type: none"> • geneesmiddel 	alle bouwstenen
<ul style="list-style-type: none"> ○ handelsproductnaam 	Toedieningsafpraak, Medicatieverstrekking, Medicatieverbruik, Medicatietoediening, Medicatiegebruik; in specifieke gevallen ook in Medicatieafpraak
<ul style="list-style-type: none"> ○ generieke naam 	Medicatieafpraak, Verstrekkingverzoek, Medicatiegebruik
<ul style="list-style-type: none"> • dosering (doseerfrequentie, dosis) • doseervorm 	Medicatieafpraak, Toedieningsafpraak, Medicatiegebruik, Medicatietoediening
<ul style="list-style-type: none"> • therapeutische gebruiksduur 	Medicatieafpraak, Toedieningsafpraak, Medicatiegebruik
<ul style="list-style-type: none"> • inname-tijdstippen 	Indien nodig; Medicatieafpraak, Toedieningsafpraak, Medicatietoediening
<ul style="list-style-type: none"> • stop- en eventueel einddatum (zodat chronisch gebruik herkenbaar is) 	Medicatieafpraak, Toedieningsafpraak
<ul style="list-style-type: none"> • toedieningsweg 	Medicatieafpraak, Toedieningsafpraak, Medicatiegebruik, Medicatietoediening
<ul style="list-style-type: none"> • sterkte per toedieningseenheid 	Medicatieafpraak, Toedieningsafpraak, Medicatiegebruik, Medicatietoediening
Gestopte of gewijzigde medicatie in de laatste twee maanden	Medicatieoverzicht

Basisset medicatiegegevens	Bouwstenen en overige informatieobjecten
Patiëntgegevens (BSN, NAW, geboortedatum en geslacht)	Patiëntgegevens
Afwijkende nierfunctiewaarden plus datum van bepaling;	Laboratoriumgegevens
Geneesmiddelovergevoeligheden (intoleranties, allergieën (en ernstige bijwerkingen) en voor de patiënt relevante contra-indicaties);	Contra-indicaties en overgevoeligheden
Reden(en) van voorschrijven, minimaal voor de 23 wettelijk verplichte geneesmiddelen die meerdere indicaties in uiteenlopende doseringen én een smalle therapeutische breedte of risico op ernstige bijwerkingen hebben ⁶ ;	Medicatieafpraak
Reden van stoppen en wijzigen van geneesmiddelen (voor zover relevant voor de volgende voorschrijvers en apothekers);	Medicatieafpraak, Toedieningsafpraak, Medicatiegebruik
Datum wanneer wijzigingen in medicatie zijn doorgevoerd.	Medicatieafpraak, Toedieningsafpraak, Medicatiegebruik

4.2 Aanvullende gegevens

Aanvullend kunnen, afhankelijk van de risico-inschatting en wettelijke eisen, de volgende gegevens worden weergegeven (deze kunnen van belang zijn voor het veilig voorschrijven of ter hand stellen van de medicatie):

Tabel 2 Relatie Aanvullende medicatiegegevens en bijbehorende bouwstenen/informatieobjecten

Aanvullende medicatiegegevens	Bouwstenen en overige informatieobjecten
Meest recente laboratoriumuitslagen (minimaal elektrolyten, INR, geneesmiddelconcentraties, met datum afname laboratorium)	<ul style="list-style-type: none"> Laboratoriumgegevens
Relevante (beperkte) gezondheidsvaardigheden (competenties: geletterdheid, reken- en digitale vaardigheden, taal/beheersing Nederlands en het eigen vermogen om te informeren en alle zorgverleners adequaat op de hoogte stellen van relevante informatie) die impact kunnen hebben op medicatiegebruik/behandeling	<ul style="list-style-type: none"> Anamnese → patiëntkenmerken
Gewicht, alcohol, drugs	<ul style="list-style-type: none"> Anamnese → patiëntkenmerken
Zelfzorgmiddelen en additionele voedingssupplementen	<ul style="list-style-type: none"> Medicatiegebruik

⁶ Zie voor nadere informatie <https://www.knmg.nl/advies-richtlijnen/dossiers/reden-voorschrijven-recept.htm>

Bijlage Procestappen in Medicatieproces (vergroot)

